

ที่ กสศ ๐๒/๔๔๒๐/๒๕๖๕

๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี จำนวน ๖ แผ่น
๒. รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา รอบสามปีหนึ่ง จำนวน ๗๙ แผ่น

ด้วย กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ขอเสนอเรื่องรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา มาเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) รวมทั้งสอดคล้อง/เป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในด้านที่ ๔ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ ๑๗ และเป็นไปตามพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๔ วรรคสอง ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว มีรายละเอียดดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๔ กำหนดให้ทุกสามปีอันถือว่าเป็นรอบการประเมิน ให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานของกองทุน โดยก่อนครบกำหนดสามปีไม่น้อยกว่าหกเดือนให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเสนอต่อรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน (คณะกรรมการประเมินผล กสศ.) จากผู้ซึ่งมีความรู้มีความสามารถและมีประสบการณ์ด้านการเงิน การศึกษา และการประเมินผล จำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินห้าคน เพื่อทำหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) ประเมินผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกองทุน (๒) รายงานข้อจำกัดหรืออุปสรรคของการดำเนินกิจการของกองทุน (๓) ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน และ (๔) รายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการในทุกกรอบการประเมิน

๑.๒ คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๕ อนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล กสศ. รวม ๕ คน ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเสนอ ดังนี้

(๑) นายสมชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
(๒) นายอนุสรณ์ แสงนิ่มนวล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเงิน
(๓) รองศาสตราจารย์ชโยดม สรรพศรี	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา
(๔) นางชุตินาฏ วงศ์สุบรรณ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประเมินผล
(๕) นายนิกร เกริกกุล	กรรมการและเลขานุการ

๑.๓ คณะกรรมการประเมินผล กสศ. ได้จัดทำแผนและประมาณการค่าใช้จ่ายซึ่งรวมถึงค่าตอบแทนในการประเมินผลการดำเนินงาน และเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ความเห็นชอบแผนและประมาณการค่าใช้จ่ายดังกล่าว ตามมาตรา ๔๕ (๑) และวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๖๕ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ให้ความเห็นชอบแผนและประมาณการค่าใช้จ่ายดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๕

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๔ วรรคสอง กำหนดให้คณะกรรมการประเมินผลรายงานผลการประเมินให้คณะรัฐมนตรีทราบภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันสิ้นรอบการประเมิน

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๔ กำหนดว่า รอบการประเมินตามมาตรา ๔๔ ให้เริ่มนับปีถัดจากปีที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นปีที่หนึ่ง ซึ่งพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ วันครบรอบการประเมินสามปีตามมาตรา ๔๔ คือวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ซึ่งจะครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นรอบการประเมินตามมาตรา ๔๔ วรรคสอง ในวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ดังนั้น กำหนดเวลาช้าสุดที่คณะรัฐมนตรีจะต้องทราบคือภายในวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

๔. สารสำคัญของเรื่อง

คณะกรรมการประเมินผล กสศ. มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังนี้ (๑) ประเมินผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของกองทุน (๒) ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน (๓) รายงานข้อจำกัดหรืออุปสรรคของการดำเนินกิจการของกองทุน และ (๔) รายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการในทุกรอบการประเมิน

คณะกรรมการประเมินผล กสศ. ได้ประเมินผลการดำเนินงานของ กสศ. ในรอบสามปีที่หนึ่ง (ตั้งแต่วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕) โดยประเมินผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายและประเมินผลการดำเนินกิจการของ กสศ. ตามแนวคิดองค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organisation: HPO) รวมถึงรายงานข้อจำกัดหรืออุปสรรคของการดำเนินกิจการของ กสศ. ทั้งในระดับองค์กร ระดับโครงการ ตลอดจนข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาต่อเนื่อง สารสำคัญของผลการประเมินสรุปได้โดยสังเขป ดังนี้

๔.๑ ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ กสศ.

กสศ. มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ ๔ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ ๑๗ ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม โดย กสศ. ได้วางบทบาทองค์กรใน

การพัฒนาต้นแบบ ฐานข้อมูล และองค์ความรู้ผ่านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม เพื่อเป็นนโยบายและเสริมการทำงานของหน่วยงานหลัก **โดยในรอบสามปีที่ผ่านมา กสศ. ได้ดำเนินงานครอบคลุมและบรรลุตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งกองทุน** ทั้งการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ การเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครูเพื่อพัฒนาคุณภาพของการศึกษา มีการปรับใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการดำเนินงาน และการริเริ่มสร้างสรรค์ในการระดมความร่วมมือจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม โดยดำเนินการร่วมกับหน่วยงานอื่นเพื่อนำต้นแบบนวัตกรรมไปใช้ในการดำเนินการ ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างและวางฐานการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ เป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปการศึกษา ที่จะนำไปสู่การสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาให้ดีขึ้นได้โดยลำดับ

ผลการประเมิน กสศ. ในรอบสามปีที่ผ่านมา **สรุปข้อค้นพบที่สำคัญ** กสศ. ได้ดำเนินงานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของ กสศ. ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕ และสามารถให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเงินและค่าใช้จ่ายแก่เด็กและเยาวชนจนสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเสริมสร้างการพัฒนาคุณภาพครูและสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน เกิดผลสัมฤทธิ์สำคัญที่นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม อันได้แก่ (๑) นวัตกรรมการคัดกรองความยากจน (๒) ระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ “Information System for Equitable Education หรือ iSEE” (๓) ระบบการติดตามนักเรียนทุนรายบุคคลผ่านเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก (๔) การระดมความร่วมมือร่วมกับภาคเอกชน (Innovative Finance) ผ่านความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ (๕) การระดมทุนจากภาคประชาสังคม และภาคเอกชน (๖) เกิดต้นแบบการทำงานร่วมกันในพื้นที่

การใช้งบประมาณและผู้ได้รับประโยชน์ จากการดำเนินงานในรอบสามปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๕ กสศ. ใช้งบประมาณจากทุกแหล่งเงิน จำนวน ๒๑,๘๘๖.๔๓ ล้านบาท ประกอบด้วยเงินงบประมาณรวมกับเงินจากแหล่งอื่นที่นำมาจัดสรรเป็นงบประมาณ จำนวน ๔๙๙.๑๘ ล้านบาท ๒,๕๓๗.๓๖ ล้านบาท ๕,๙๑๕.๗๙ ล้านบาท ๖,๓๒๔.๑๖ ล้านบาท และ ๖,๖๐๙.๙๔ ล้านบาท ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑, ๒๕๖๒, ๒๕๖๓, ๒๕๖๔ และ ๒๕๖๕ ตามลำดับ นำไปช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายของ กสศ. ส่งผลให้มีผู้ได้รับประโยชน์รวมแล้วเกิน ๓ ล้านคน-ครั้ง (นับตามครั้งที่มีการจ่ายเงินอุดหนุน เนื่องจากโครงการจัดสรรเงินอุดหนุนฯ แบ่งการจ่ายเงินอุดหนุนให้แก่เด็ก ๑ คนมากกว่า ๑ ครั้งต่อปี) ครอบคลุม (๑) เด็กเยาวชนในระบบการศึกษา ๓,๐๒๑,๙๓๔ คน-ครั้ง จากเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๔๕,๐๒๘ คน นักเรียนทุนเสมอภาค ๒,๙๖๘,๘๙๓ คน-ครั้ง นักเรียนทุนระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา ๘,๐๑๓ คน (๒) เด็ก เยาวชน และแรงงานนอกระบบการศึกษา ๔๔,๘๒๙ คน (๓) ครู ๒๖,๖๔๘ คน และ (๔) สถานศึกษา ๗๒๗ แห่ง

เมื่อพิจารณา **ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายการดำเนินงานของ กสศ.** ตามแผนกลยุทธ์ กสศ. ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๖๗ ที่ได้ทบทวนปรับปรุงจากแผนแม่บท กสศ. เดิม (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๖) และกำหนดเป้าประสงค์ ๔ ประการ ให้ชัดเจนมากขึ้นและครอบคลุมเป้าประสงค์จากแผนแม่บทเดิมด้วยแล้ว จึงดำเนินการประเมินผลลัพธ์ ผลสัมฤทธิ์ ตามเป้าประสงค์ทั้ง ๔ ประการ อันได้แก่ (๑) การเข้าถึงการเรียนรู้ (Learning Access) (๒) ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) (๓) การศึกษาทางเลือก

(Alternative Education) และ (๔) การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ (Systems Change) สรุปผลการประเมินในรอบสามปีหนึ่งได้ ดังนี้

๑) ผลลัพธ์ตามเป้าประสงค์ที่ ๑ การเข้าถึงการเรียนรู้ (Learning Access) เด็กและเยาวชนวัยเรียนมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาผ่านการได้รับเงินอุดหนุน ซึ่งส่งผลให้อัตราการเข้าเรียนของเด็กปฐมวัยและวัยเรียนเพิ่มขึ้น โดยนักเรียนกลุ่มเสี่ยงซึ่งมีอัตราการเข้าเรียนน้อยกว่าร้อยละ ๘๕ ลดจาก ๑๘,๓๔๕ คน ในภาคเรียน ๑/๒๕๖๓ เหลือ ๑,๐๒๔ คน ในภาคเรียน ๒/๒๕๖๓ และเด็กยากจนและยากจนพิเศษจำนวน ๑๑,๗๘๓ คน มีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น โดยสามารถเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษาผ่านระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย (TCAS๖๔) ในสถาบันอุดมศึกษาจำนวน ๖๙ แห่งทั่วประเทศ

๒) ผลลัพธ์ตามเป้าประสงค์ที่ ๒ ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) มีการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนในด้านการจัดการเรียนรู้และการบริหารภายใน การบริหารจัดการด้านวิชาการ ส่งผลให้สามารถยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้และทักษะความสามารถของนักเรียนจำนวนกว่า ๑๙๐,๐๐๐ คน โดยนักเรียนมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพสูงขึ้น รวมทั้งครูและหน่วยจัดการเรียนรู้ได้รับการพัฒนาศักยภาพเพื่อจัดการศึกษาตามความต้องการที่หลากหลายเพื่อคุณภาพของผู้เรียน

๓) ผลลัพธ์ตามเป้าประสงค์ที่ ๓ การศึกษาทางเลือก (Alternative Education) เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๒๐ จังหวัดนําร่อง ได้รับโอกาสในการเรียนรู้ตามศักยภาพ โดยเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษามีโอกาสกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา หรือได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามศักยภาพ สำหรับแรงงานนอกระบบได้รับการพัฒนาทักษะการดูแลสุขภาพจิต ทักษะชีวิตด้านการเงิน ทักษะการบริหารจัดการสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ และทักษะอาชีพ ส่งผลให้แรงงานมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดเพิ่มขึ้น และมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้

๔) ผลลัพธ์ตามเป้าประสงค์ที่ ๔ การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ (Systems Change) มีการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบเกิดขึ้นแล้วหลายประการ เช่น (๑) นวัตกรรมการคัดกรองความยากจน โดยพัฒนาระบบการคัดกรองนักเรียน สร้างแนวทางในการค้นหาเด็กนักเรียนยากจนร่วมกันกับครูในพื้นที่ตามหลักการความเป็นธรรมและโปร่งใส (๒) การเปลี่ยนระบบการสนับสนุนเพื่อการศึกษา ซึ่งเดิมมุ่งสนับสนุนเพื่อให้นำทุนไปจัดการศึกษาโดยให้เงินงบประมาณกับโรงเรียนและจ่ายเงินรายหัวตามจำนวนนักเรียนเพื่อให้โรงเรียนไปจัดการศึกษา (Supply-Side Financing) แต่เพียงอย่างเดียว แต่ กสศ. ได้สร้างระบบการให้ทุนการศึกษาที่ให้กับนักเรียนโดยตรงโดยพิจารณาจากความจำเป็นและความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคล (Demand-Side Financing) โดยจัดสรรงบประมาณตรงไปยังผู้เรียน (๓) เกิิดต้นแบบการทำงานร่วมกันในพื้นที่ ที่ปรับเปลี่ยนการทำงานในรูปแบบเดิมที่แต่ละหน่วยงานในพื้นที่ทำงานแยกส่วน เป็นการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาสำหรับจังหวัดต้นแบบ โดยใช้คนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นเครือข่ายความร่วมมือจากทั้งหน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งแต่ละพื้นที่มีการออกแบบวางระบบเฉพาะพื้นที่ และให้มีโครงสร้างที่สามารถพัฒนาเติบโตในการขับเคลื่อนเพื่อสนับสนุนคุณภาพการเรียนรู้และคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนด้วยตนเองได้ต่อไป (๔) ระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ “iSEE” ที่เชื่อมโยง

ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ของภาครัฐ ๖ กระทรวง ครอบคลุมผู้รับประโยชน์ในกลุ่มเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส ทำให้การช่วยเหลือตรงตามกลุ่มเป้าหมาย มีระบบการติดตามนักเรียนทุนรายบุคคลผ่านเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก เพื่อการใช้ความช่วยเหลือรายบุคคล และใช้ติดตามรายที่หลุดออกจากระบบการศึกษา ตั้งแต่ปฐมวัยถึงอุดมศึกษา (๕) การระดมความร่วมมือกับภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ให้มีส่วนสนับสนุน กสศ. ทั้งในรูปแบบการระดมทุนให้ความช่วยเหลือและระดมความร่วมมือสนับสนุน มากกว่า ๒๐๐ องค์กร

โดยสรุป นับแต่ได้จัดตั้งและดำเนินงานมาในรอบสามปีที่ผ่านมา กสศ. ได้ดำเนินงานจนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย มีผลลัพธ์ทั้งในด้านการช่วยเหลือสนับสนุนเงินและค่าใช้จ่ายให้แก่เด็กและเยาวชนจนสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเสริมสร้างการพัฒนาคุณภาพครูและสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน และที่สำคัญ กสศ. ได้สร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย มีการจัดการงบประมาณด้านการศึกษาโดยใช้หลักความเสมอภาค และสร้างการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ท้องถิ่น ชุมชนและภาคประชาสังคมให้มีส่วนร่วมจัดการศึกษาในพื้นที่นำร่อง ๒๐ จังหวัด ปรับเปลี่ยนการทำงานแบบแยกส่วน มาเป็นการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ ที่คนในพื้นที่มีส่วนร่วมออกแบบวางระบบให้มีโครงสร้างที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพปัญหาความต้องการของพื้นที่ต้นและสามารถพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่องได้ ถือได้ว่า เป็นการวางพื้นฐานและสร้างจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบที่จะพัฒนาต่อยอดสู่ระบบนิเวศน์เพื่อการบูรณาการและนำไปสู่การสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาได้ต่อไป

๔.๒ ผลการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของ กสศ.

จากการตรวจสอบการดำเนินงานของ กสศ. ด้านการใช้จ่ายเงิน พบว่าการใช้จ่ายเงินเป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดย กสศ. มีการประเมินความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริต มีมาตรการส่งเสริมความโปร่งใสและป้องกันการทุจริตภายในหน่วยงาน มีแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตที่ชัดเจน รวมทั้งมีระบบการบริหารจัดการเพื่อยืนยันการจ่ายเงินไปยังระดับรายบุคคลที่มีการเฉพาะเจาะจง ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงและสามารถตรวจสอบได้ ส่งผลให้ไม่มีการรั่วไหลของเงิน ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน ตามแนวคิดองค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organisation: HPO) พบว่า ในช่วงสามปีที่ผ่านมา กสศ. มีคะแนนผลการประเมินในระดับองค์กร เท่ากับ ๒.๓๒ จากคะแนนเต็ม ๔ คะแนน ซึ่งเป็นคะแนนระดับกลางค่อนข้างสูง โดยมีคะแนนในแต่ละมิติหลัก ดังนี้ มิติที่ ๑ ทิศทางและกลยุทธ์ เป็นมิติที่ได้คะแนนสูงสุดที่ ๒.๙๓ คะแนน มิติที่ ๒ โครงสร้างและกลไกการบริหารองค์กร ได้ ๒.๑๒ คะแนน มิติที่ ๓ กระบวนการทำงาน เป็นมิติที่ได้คะแนนต่ำสุดที่ ๒.๐๐ คะแนน มิติที่ ๔ เครือข่ายความร่วมมือและบุคคล ได้ ๒.๒๕ คะแนน และมิติที่ ๕ การสื่อสารและการรับรู้ ได้ ๒.๒๒ คะแนน

ข้อค้นพบสำคัญจากการประเมินองค์กรสมรรถนะสูง พบว่า กสศ. มีจุดแข็ง คือ มีการกำหนดทิศทาง กลยุทธ์และเป้าหมาย โดยมีแผนอย่างเป็นระบบที่สนับสนุนองค์กรให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีโครงสร้างและกลไกการบริหารที่แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในงานแต่ละด้านอย่างชัดเจน มีลักษณะการทำงานแบบองค์กรอิสระ ทำให้มีความยืดหยุ่นในการตัดสินใจ ระบบจัดเก็บข้อมูล iSEE และ Q-Info ซึ่งเป็นระบบที่ช่วยเป็นหลักประกันและสนับสนุนให้การจัดสรรเงินทุนอุดหนุนมีความโปร่งใสสามารถติดตาม ตรวจสอบได้ และระบุผู้ได้รับประโยชน์ตามกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนได้โดยไม่มีการรั่วไหลของเงินทุน รวมถึงมีการทำงานร่วมกับภาคีที่หลากหลายเป็นเครือข่ายความร่วมมือ ส่วนจุดที่ควรต้องพัฒนา

ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คือ การปรับปรุงกระบวนการทำงานภายในองค์กรให้เป็นมาตรฐาน การมีคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน การพัฒนาฐานข้อมูลดิจิทัล การจัดทำระบบการบันทึกหรือจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลด้วยดิจิทัล การวางแผนอัตรากำลังให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงขององค์กร การเพิ่มช่องทางและการจัดทำระบบการบริหารจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารและสร้างการรับรู้ให้มากขึ้น

๔.๓ รายงานข้อจำกัดหรืออุปสรรคของการดำเนินกิจการของ กสศ.

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิและการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงานของ กสศ. ในรอบสามปีที่ผ่านมา พบว่า ระดับองค์กร มีข้อจำกัดและอุปสรรคของการบริหารงานภายใน ได้แก่ ตัวชี้วัดในการติดตามผลตามแผนกลยุทธ์บางตัวชี้วัดเป็นเชิงคุณภาพ ทำให้ยากต่อการวัดผล กระบวนการทำงานยังขาดการบูรณาการระหว่างสายงาน จำนวนบุคลากรมีน้อย อัตราการลาออกค่อนข้างสูง ยังไม่มีการติดตามประเมินผลด้านความเข้าใจและการรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับกลยุทธ์และนโยบายขององค์กร รวมทั้งยังขาดการจัดการความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้จากภาคีภายนอกกลับมาสู่บุคลากรภายในองค์กร ระดับการบริหารจัดการโครงการ มีข้อจำกัดและอุปสรรค ได้แก่ บางโครงการมีแผนหรือปฏิทินการดำเนินงานไม่ชัดเจน และบางครั้งมีระยะเวลาจำกัดในการดำเนินกิจกรรม สถานศึกษาบางแห่งขาดแคลนอุปกรณ์ และการใช้ระบบเทคโนโลยีมีข้อจำกัดไม่เสถียร บางขั้นตอนโดยเฉพาะการคัดกรองเป็นกระบวนการซับซ้อน จึงเกิดความล่าช้า บางโครงการยังขาดการสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดหรือหลักเกณฑ์แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยที่ข้อจำกัดและอุปสรรคทั้งในระดับการบริหารองค์กรและระดับการบริหารโครงการดังกล่าว อยู่ในวิสัยที่ กสศ. สามารถจะปรับปรุงแก้ไขให้สามารถดำเนินการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้ตามแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ใน ๙ ด้าน

๔.๔ ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาต่อเนื่อง

เพื่อให้ กสศ. สามารถดำเนินการในระยะต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น คณะกรรมการประเมินผล กสศ. มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาต่อเนื่อง ดังนี้

๑) การเสริมสร้างการบริหารจัดการภายใน (Strengthening Internal Foundation) โดยเริ่มตั้งแต่การทบทวนกระบวนการ กฎระเบียบ นโยบาย ภายในสำนักงาน และการวางโครงสร้างพื้นฐานของระบบเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานอย่างบูรณาการ รวมถึงการพิจารณาการจัดสรรเงินทุนในรูปแบบเงินสะสมของกองทุนเพื่อใช้จ่ายเงินทุนตามปีการศึกษา เพื่อให้มีความอิสระและคล่องตัวจากเงินงบประมาณ

๒) ความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย (Networking and Partnership) โดยเริ่มตั้งแต่การพัฒนาบุคลากร การสร้างวัฒนธรรมองค์กร ไปสู่การสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบให้บรรลุผลสำเร็จ โดยเน้นการร่วมมือกับภาคเอกชน โดยเฉพาะบริษัทขนาดใหญ่ ในด้านต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนเงินทุน การทำกิจกรรมเพื่อสังคม และเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานหลัก เช่น หน่วยงานในระดับอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เด็กยากจนได้เรียนในระดับที่สูงขึ้น

๓) การมุ่งหน้าสู่ความเสมอภาคทางการศึกษา (Supporting Equitable Education) โดยมุ่งเน้นการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความเท่าเทียมของคุณภาพสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่ การสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ การส่งเสริมการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

การคัดกรองที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเรียนการสอน โดยการขับเคลื่อนองค์กรและการดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อส่งต่อโครงการและนวัตกรรมด้านการศึกษา ต้องพิจารณาให้มีแผนการส่งต่อและมีผู้รับผิดชอบโครงการที่ชัดเจนโดยจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ และสื่อสารทำความเข้าใจกับหน่วยงานหลัก ภาคิ และหน่วยงานด้านนโยบายเกี่ยวกับบทบาทและภารกิจในการดำเนินการ

๕. ข้อเสนอของคณะกรรมการประเมินผล กสศ.

คณะกรรมการประเมินผล กสศ. เห็นควรนำเสนอรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานของ กสศ. ตามมาตรา ๔๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมชัย จิตสุพัณณ์)

ประธานกรรมการประเมินผล กสศ.

สำนักงานกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

โทร ๐๘ ๔๓๐๐ ๕๔๕๕ (วสันต์)

E-mail wasan@eef.or.th